



## Gledališka kritika

# Svoboda, bratstvo, enakost in televizija

Georg Büchner: Dantonova smrt, režija Aleksandar Popovski, **Mestno gledališče ljubljansko**, ogled premiere 8. marca

Petra Vidali

**S**eveda ima ustvarjalna ekipa nove Dantonove smrti veliko razlogov za to, da Büchnerjev tekst postavi v okvir razvedrilne televizijske oddaje. Prav ima, ker je mogoče ostanke našega vedenja o francoski revoluciji hitro izčrpati s kvizom za telebane. 14. julij 1789, Bastilja, Robespierre, Marija Antoinetta, giljotina in marseilleza. Prav ima, ker so svoboda, bratstvo in enakost samo še gesla v križanki. Kdaj smo se nazadnje zamislili, ko smo izgovorili te besede, kdaj smo nazadnje pomislili, kaj pomenijo? Kdaj smo jih sploh nazadnje izgovorili?

Prav ima, ker ob besedi "politika" nihče več ne pomisli na vedenje o upravljanju skupnosti, ampak samo še na to, na kar res noče misliti, na televizijske prenose parlamentarnih blebetanj. In ob "boju med političnimi frakcijami" samo še na televizijska predvolilna soočenja. Popolnoma prav ima, da poskuša boj med Dantonom in Robespierrom razumeti skozi ta format, vendar ponudi uprizoritev samo format, ne pa razumevanja. Natančneje, nova Dantonova smrt ponudi legitimen okvir za posredovanje vsebine, vsebino pa izgubi. Cinični argument, da v političnih bojih tako ali tako ne gre za vsebino, temveč moč, ne zdrži. Za takšno ali kakršnokoli drugo poanto vendarle potrebujemo težišče. Nam Dantonova smrt govori, kaj se zgodi z mladimi ljudmi, ki jim v življenju uspe vse, celo revolucija, potem pa ne vedo, kaj bi z življenjem in kaj z revolucijo? Ali o tem, da je pobijanje v imenu kreposti bolj obsojanja vredno kot pobijanje v imenu svobode, bratstva in enakosti? Ne to ne ono, in če morda vendarle, je ostalo izgubljeno nekje v televizijskem prevajanju. To ni pogoltnilo samo fokusa, temveč bolj ali manj tudi zgodbo (ki jo sicer obnovita moderatorja) in razpored sil pomoči in nasprotovanja. Stranski liki (**Tjaša Železnik** kot Julie Danton, **Tina Potočnik Vrhovnik** kot Marion, **Filip Samobor** kot Camille Desmoulins in **Gregor Gruden** kot Louis Antoine de St Just) so nekakšni kramljlajoči tretjerazredni estradniki v tretjera-

zredni oddaji, ki po defoltu dobijo vsak svojo solo točko, vsak svoj pokaži, kaj znaš. A naj znajo ali ne, to ne spremeni dejstva, da je njihovo dramsko in strukturalno mesto skoraj povsem zabrisano in očitno povsem irelevantno. Pravzaprav sta edina jasno pozicionirana lika televizijska voditeljja Mirjam Gobec in Milan Množina in sploh ne preseneča, da sta **Mirjam Korbar Žlajpah** in **Milan Štefe** v karikiranju voditeljskih karikatur izvrstna.

Seveda pa še zdaleč ne tako kompleksna kot **Jure Henigman** v vlogi Robespierre in **Matej Puc** v vlogi Dantona. Henigman je ustvaril Robespierra kot človeka, ki se ne smeje (kar je, pravi Amos Oz, definicija fundamentalista), njegova manira zategnjenih govora in gestike je markantna in na srečo in za razliko od večinskega modusa ne pretirano karikirana. Matej Puc je seveda poglavje zase. Še naloženo mu zdaleč preveč direktno koketiranje s publiko izpelje tako, da ne izgubi dostojanstva, in sredi vsesplošnega bombardiranja vselej pritegne pozornost, ustvari fokus in verjetno celo kak sublimen moment.

Uprizoritev Dantonove smrti nas ni udarila s spoznanjem, da revolucija žre lastne otroke, prepričala pa nas je, da šov odžre težo. Namesto giljotine je v uprizoritvi pametno uporabljena mesoreznica, pa vendar se tisto počasno rezanje in mletje sočnih kosov mesa pač navzame avre medija in (p)ostane komaj kaj več kot televizijska prodaja.

Okvir je toliko širši od slike, da bi se temu zelo verjetno že moralo reči "avtorski projekt po motivih Dantonove smrti". Avtorski projekt, ki ima nekaj dobrih domislic in momentov in navsezadnje morda sploh ni sam kriv za vse, kar mu očitamo. Je pač še en dokaz, da je ta način gledališčenja v taki obliki na institucionalnih odrih v fazi odcvetanja in da mu z eklektičnimi ponovitvami res ne delajo usluge.

*Uprizoritev je prepričala, da šov odžre težo*

## Ekipa ustvarjalcev

Prevajalec Bruno Hartman, režiser Aleksandar Popovski, dramaturginja Eva Mahkovič, scenografka Nastja Miheljak, kostumografka Jelena Proković, avtor glasbe Laren Polič Zdravič, lektorica Barbara Rogelj, oblikovalec svetlobe Boštjan Kos, asistent režiserja (študijsko) Jaka Bombač, asistentka kostumografke Nina Prelovšek.



**Matej Puc, Jure Henigman, Milan Stefe  
in Mirjam Korbar Žlajpah - Danton  
pred Robespierrom in televizijskima  
voditeljema** Foto: Peter GIODANI